

PREJEMNICA PRVEGA TOPORIŠIČEVEGA PRIZNANJA RED. PROF. DR. LIDIJA ARIZANKOVSKA

S prvo prejemnico Toporišičevega priznanja se je pogovarjala dr. Mojca Nidorfer.

Dr. Lidija Arizankovska je redna profesorica na Filološki fakulteti Blažeta Koneškega Univerze sv. Cirila in Metoda v Skopju, kjer predava zgodovino slovenskega jezika, dialektologijo slovenskega jezika, kontrastivno analizo makedonskega in slovenskega jezika, prevajanje iz slovenščine v makedonščino in obratno, tolmačenje iz makedonščine v slovenščino in obratno. Sodeluje pri izvajanju študijskih programov na univerzah v Sloveniji in v Avstriji na univerzi v Gradcu. Leta 1991 je opravila podiplomsko specializacijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pod mentorstvom prof. dr. Jožeta Toporišiča, leta 1996 je na matični fakulteti magistrirala na temo *Funkcionalna obremenitev podedovanih slovanskih pripon za nomina agentis v makedonskem in slovenskem jeziku (s posebnim poudarkom na priponi *-tel'b v ozadju izofunkcionalnih pripon)* ter leta 2001 doktorirala na temo *Iz semantike in skladnje del slovenskih in makedonskih členkov*. Z njenimi prizadevanji je bil leta 2003 na Filološki fakulteti univerze v Skopju akreditiran in redno poteka slovenistični študijski program, diplomanti lahko s študijem slovenistike nadaljujejo na magistrski in doktorski stopnji. Dr. Arizankovska se redno udeležuje mednarodnih znanstvenih srečanj v Sloveniji in po svetu, njena bibliografija pa obsega številne znanstvene prispevke v revijah in zbornikih, monografiji *Funkcionalno optovarovanje na nasledenite slovenski sufiksi za nomina agentis vo makedonskiot i vo slovenečkiot jazik (so poseben osvrt na sufiksot *-tel'b vrz fonot na izofunkcionalnite sufiksi)* (2001) in *Od semantikata i sintaksata na del*

od slovenečkite i makedonskite partikuli (2007) ter učbenika *Dijalektologija na slovenečkiot jazik na makedonski* (2011) in *Izbor od sovremenata slovenečka literatura vo prevod na makedonski jazik* (2011). Bila je predsednica organizacijskega odbora 3. makedonsko-slovenske znanstvene konference v Ohridu (2007) in urednica zbornika po konferenci (2009), predsednica organizacijskega odbora ob praznovanju 50-letnice študija slovenskega jezika na Filološki fakulteti Blažeta Koneskega leta 2010 in moderatorka okrogle mize z naslovom *Slovenistika in makedonistika – izkušnje, perspektive in ideje*. Je vrhunška prevajalka del slovenske književnosti, saj je med drugim v makedonski jezik prevedla osem romanov.

Najin pogovor bi začeli z najbolj aktualnim vprašanjem. V letošnjem letu ste postali prva prejemnica Toporišičevega priznanja, tj. novega priznanja na področju slovenistike, ki ga je v letu 2022 začela podeljevati Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko s Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik. Toporišičevo priznanje ste prejeli za izjemne raziskovalne in pedagoške dosežke na vseh stopnjah izobraževanja ter izkazano večdesetletno sodelovanje in krepitev sodelovanja med ustanovami oziroma posamezniki. Še na tem mestu iskrene čestitke. Za uvod v najin intervju bi vas zato najprej vprašala, kaj vam pomeni podeljeno Toporišičevo priznanje.

Najlepša hvala Univerzi v Ljubljani, Filozofski fakulteti, Oddelku za slovenistiko in Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik. Priznanje je zame velika čast, tako kot sem povedala na podelitvi. Da sem prav jaz tista, ki je prejela prvo Toporišičevo priznanje, in posebej zato, ker mi je priznanje podelila univerza, s katero sodelujem več kot 30 let. Srečna sem, ker je to potrditev mojega dela, ki ga opravljam z ljubeznijo, in da je nekdo to opazil. Pomeni mi spodbudo tudi za naprej.

Vaša poklicna pot je vse od 90. let dalje povezana s slovenščino in Slovenijo, pri tem pa je imel pomembno vlogo prav akademik Jože Toporišič. Kakšen je bil začetek te povezave, zakaj in kako je slovenščina postala vaše osrednje karierno področje?

Na Filološki fakulteti Univerze v Skopju sem zaposlena od leta 1990 in takrat se je začela tudi moja razvojna pot, povezana s slovenistiko. Na fakulteto sem bila sprejeta kot asistentka, mlajša raziskovalka. Študirala sem makedonski jezik in južnoslovanske jezike ter tudi druge slovanske jezike na slavistiki, saj sta to dva oddelka. Na slavistiki sem študirala poljski jezik in književnost, pa tudi ruščino in druge jezike. Ko sem začela s študijem, je bil študij toliko jezikov pravi izziv in tudi zelo zanimiv. Naključje je bilo, da je bil moj prvi izpit v prvem letniku prav iz slovenščine, in dobila sem desetko, kar je bila spodbuda za naprej. Slovenščina mi je bila vedno všeč in sem hvaležna, da sem imela možnost ostati na fakulteti. Potem je bila moja razvojna pot ves čas na relaciji Makedonija–Slovenija, kjer sem raziskovala za magistrsko nalogo in doktorsko delo, ves čas sem sodelovala s slovenisti.

Začetek in to, kar me je spodbujalo še naprej, je bil prav stik z akademikom Jožetom Toporišičem v letu 1991. To so bili posebni, nevarni časi, zgodila se je osamosvojitve Slovenije, razpad Jugoslavije. Tistega leta sem že predtem prejela štipendijo za bivanje v Sloveniji in specializacijo s področja slovenskega jezika. Spomnim se, da sem takrat razmišljala samo o svojem znanstvenem izpopolnjevanju, poleg tega je bilo v Makedoniji vse v redu. Začela se je vojna, jaz pa sem petega ali šestega oktobra prišla v Slovenijo, bil je zadnji let. Letališče Brnik ni bilo odprto, ampak sem se peljala do Celovca in potem z avtobusom do Ljubljane. Prav tako se ni dalo potovati nazaj z letalom, tako da sem do božiča delala, bila skoraj tudi brez telefonske zveze s svojo družino. Delala sem s profesorjem Toporišičem, še vedno se spomnim njegovega kabineta. Veljal je za bolj zadržanega človeka, vendar moram povedati, da sama nisem imela takih izkušenj, bil mi je prav naklonjen, verjetno so bili taki časi. Po drugi strani sem se res zanimala za slovenščino, spomnim se, da so se njegova predavanja začinjala 15 čez sedmo uro, se pravi, 15 minut pred začetkom ure. Čeprav mi na predavanja ni bilo treba hoditi, sem to hotela, saj sem morala izpopolnjevati svoje znanje. Profesor je bil iz starejše generacije, v kateri so bili resni, zadržani in zelo zahtevni profesorji, vendar me to ni motilo. Seveda pa sem imela željo iti domov, z avtobusom, s čimer je povezana tudi anekdota. Malo pred prihodom v Slovenijo, maja, sem se poročila in imela sem moža, ki je čakal doma. Tako sem se vračala pred novim letom domov, z avtobusom, ki je zaradi vojne peljal čez Madžarsko in v Srbijo do Niša, nato sem morala naprej še do Skopja. S sabo sem peljala eno veliko škatlo slovenskih knjig, med katerimi je bil tudi *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, *Enciklopedija slovenskega jezika*, ki mi jo podaril prof. Toporišič, in veliko drugega gradiva, saj takrat še ni bilo računalnikov, jaz pa sem veliko raziskovala, tudi na Inštitutu Frana Ramovša pri Slovenski akademiji znanost in umetnosti. Škatla je bila tako velika, da je nisem mogla niti nesti. Ko sem morala v Nišu zamenjati avtobus, sem prosila voznika, da jo prestavi. »Kaj pa je to?« je vprašal. »Knjige,« sem rekla. »Pa komu je sedaj do knjig, v vojnem stanju,« je odgovoril. Meni so bile kljub izrednemu stanju, ki je vladalo, pomembne te knjige. V Ljubljano sem se vrnila spet za drugi semester, ki je bil malo lažji, bolj sproščen, prav tako tudi življenje v Sloveniji in Ljubljani. Veliko je bilo dogodivščin, odlično sva sodelovala s profesorjem Toporišičem, to moram poudariti. In sem vesela, da sem vse to opravila, da ste sedaj v Sloveniji to opazili in sem prejemnica prav Toporišičevega priznanja.

Zagotovo bi bil tudi profesor Toporišič zelo zadovoljen z nami, ker vas je cenil, in bi potrdil to, kar smo odločili člani v okviru komisije za podelitev Toporišičevih priznanj. Začetek 90. let je prinesel velike družbene spremembe, sodelovanje je bilo oteženo. Leta 1991 smo naenkrat začeli živeti v različnih državah. Lahko malo razložite oz. pojasnite, kako se je sodelovanje spremenilo, postavilo v nove družbene okvire.

Vesela sem, da nam je uspelo obdržati sodelovanje, pri čemer je bilo ključno to, da sem leta 1991 prišla v Slovenijo. Profesor Toporišič je bil takrat predsednik Komisije za pospeševanje slovenščine na neslovenskih univerzah. In ko so mi ponudili

delovno mesto na fakulteti v Skopju, je bilo nujno, da naredim specializacijo. Vse to se je zgodilo še pred velikimi družbenimi spremembami. Nismo se zavedali, da bo prišlo do razpada, da bomo v različnih državah. Tako je bila pravilna odločitev, da pridem, saj se je tako dejansko lahko začel razvoj slovenistike v Skopju. Je bila pa potem slovenščina po letu 1991 uvedena kot tuji jezik, predtem je bila od leta 1959 lektorat in od 1976 kot obvezni predmet južnoslovanskega jezika na oddelku za makedonski jezik in južnoslovanske jezike. Možnost izbire slovenščine kot južnoslovanskega jezika je sicer ostala za vse, ki so študirali makedonski jezik ter makedonsko književnost in južnoslovanske književnosti. Kasneje je bilo veliko drugih sprememb, tako kot jih vedno prinašajo reorganizacije ter akreditacije predmetov in študijskih smeri.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik se je kot posebno področje v začetku 90. let začela intenzivneje razvijati, prej razpršene dejavnosti so se leta 1991 na Oddelku za slovanske jezike in književnosti povezale v Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, dejavnosti so se z leti sistematizirale tudi na ravni slovenske države, več je bilo štipendij za Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, organizirana so bila srečanja učiteljev, nastajati so začela nova učna gradiva. Kako je bilo na začetku vašega dela – katera učna gradiva ste uporabljali, kako je bilo z metodiko poučevanja slovenščine v 90. letih?

Čisto na začetku sem začela s predavanji o slovenščini, to je bilo leta 1990, ko sem začela delati na univerzi. Istega leta je šla namreč kolegica, ki je učila slovenščino, v pokoj. Te razmere so me prisilile, da sem pripravljala predavanja in vaje iz slovenščine. V glavnem sem to delala kot jezikoslovka, za razliko od prejšnje profesorice, ki se je ukvarjala bolj s književnostjo. Ta usmeritev v jezikoslovje in slovnico je pomenila spremembo, in to še vedno delam. Tako študenti v prvem letniku dobijo dobro podlago za študij jezika. Na začetku smo uporabljali srbohrvaški učbenik, po katerem je delala tudi prejšnja profesorica, vendar sem iz njega takrat vzela v glavnem knjižna besedila, na katerih je bil označen naglas. Za makedonske študente je namreč zelo pomembno, da čimprej ugotovijo, kje ima slovenščina naglas. Uporabljali smo tudi učbenik Hermine Jug Kranjec, ki je bil odličen, besedila v njem so prav tako naglašena. Študenti imajo s tem veliko težav, zato ga tudi sedaj še vedno uporabljam, zlasti na začetku, v prvem semestru izkoristim to, kar je v učbeniku dobro, čeprav so besedila zastarela. Zdaj je seveda lažje delati, ker so na razpolago številni učbeniki, in čestitke Centru za slovenščino, ker je bilo tako veliko narejenega.

Sodelujem tudi v Svetu za makedonski jezik in moram reči, da so tudi pri tem delu slovenske izkušnje zelo dragocene, organizirala sem veliko gostovanj profesorjev iz Slovenije, znanstvenih srečanj ter kulturnih dogodkov. Gre za dragocene povezave in pomembno je, da ostane kontinuiteta v sodelovanju in pri razvoju.

Na Filološki fakulteti Blažeta Koneskega Univerze sv. Cirila in Metoda v Skopju izvajate diplomski in podiplomski študij slovenščine. Študenti začnejo

Študij najpogosteje brez predznanja slovenščine, vendar hitro napredujejo zaradi bližine jezikov. Kakšna je njihova motivacija za študij jezikoslovja in prav slovenščine?

Predznanja slovenščine študenti ob vpisu najpogosteje nimajo, to tudi ni pogoj za vpis na študijski program. Zlasti veliko interesa je sedaj za izbirni predmet slovenščine in zdi se mi krasno, da si toliko študentov slovenščino izbere zato, ker jih zanima. Ne zaradi tega, da bi imeli še en dodatni predmet, še eno oceno vpisano v indeksu. Možnost izbire slovenščine imajo študenti na celi univerzi, čeprav so jo do sedaj v glavnem izbirali študenti na naši fakulteti. Ne samo tisti, ki študirajo makedonski jezik, makedonsko književnost ali južnoslovenske književnosti, ampak vsi, ki jim izbere dovoljuje program. To možnost imajo npr. tudi tisti, ki se pripravljajo na poklic učitelja. Vsako leto se borim, da imajo pravico izbrati slovenščino, potem pa moramo vedno narediti tudi reklamo za vpis. Študenti se namreč ob vpisu v prvi letnik ne zavedajo možnosti, vpišejo se seveda na prvi diplomski jezik. Vsako leto se tudi bojim, koliko študentov se bo vpisalo, do sedaj jih je bilo veliko, vendar ne vem, kako bo z novoakreditiranimi programi. Ti so bili na novo postavljeni po nekih pravilih, ki smo se jih vsi, ki smo programe pripravljali, morali držati. V letošnjem študijskem letu se je na izbirni predmet slovenščine v prvem letniku vpisalo 26 študentov, žal pa se niso vpisali na študij. Do sedaj smo imeli namreč ciklični vpis na slovenščino, tj. vsako peto leto. Letos se je za študij prijavil samo en redni študent, vendar je vodstvo fakultete odločilo, da mora biti iz finančnih razlogov za izvedbo vpisanih najmanj pet študentov. To ni bil pogoj samo za slovenščino, ampak je veljalo tudi za ostale jezike. Seveda smo se učitelji pritoževali nad novimi pravili, ampak nismo nič dosegli. Študent mi je potem tudi pisal, saj ni hotel izbrati drugega študija kot slovenski jezik in književnost, res mi je bilo žal. Vendar smo morali vsi to sprejeti, celo na makedonščino je bilo vpisanih samo devet študentov. Tehnične, naravoslovne vede in računalništvo so vedno bolj aktualni, prav tako veliko študentov odhaja na študij v tujino, menda jih je tudi v Sloveniji letos kar 200.

Študij slovenščine se začne na začetni ravni, zato je veliko ur namenjenih pouku jezika, kar je dobra podlaga za kasnejše predmete iz prevajanja, zgodovine. Pou-darek je na jeziku, potem književnosti in kulturi, zato občasno izvajam tudi predavanja iz kulture. Včasih razmišljam, da skoraj bolj poznam slovensko kulturo kot makedonsko, vedno me je študijsko zanimala, in tudi ko prihajam z družino v Slovenijo na dopust, je zame poučno, ko vidim, kaj vse se je spremenilo. Tako da študenti dobijo odlično osnovo, k temu pripomorejo tudi štipendije, ki jim omogočajo bivanje ne samo na seminarjih in poletnih šolah, ampak lahko pridejo za cel semester v slovensko okolje. To močno prispeva k njihovem znanju. In naj dodam, da so tisti, ki so končali študij in imajo diplomu iz slovenskega knjižnega jezika in književnosti, vsi zaposleni. Ni jih veliko, vendar dovolj za našo državo, nekateri od njih tudi prevajajo.

Kje se najpogosteje zaposlijo diplomanti slovenskega jezika in književnosti?

Trenutno je to prav poučevanje slovenščine, v glavnem na zasebnih šolah za poučevanje tujih jezikov. Seveda se zaposlujejo tudi v gospodarstvu, ker je veliko slovenskih podjetij, ki imajo predstavništvo v Makedoniji in potrebujejo delavce. Vse to povem tudi na predstavitvah študija slovenščine v maju, saj si študenti ob odločitvi za študij želijo neko varnost, da bodo dobili delo po zaključenem študiju.

Sodelujete tudi pri izvedbi dodiplomskih študijskih programov na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, izvedbi doktorskega študija na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani ter Univerzi na Primorskem v Kopru, večkrat ste bili gostujoča profesorica na univerzah v Sloveniji in tudi na univerzi v Gradcu. Katere predmete ste poučevali študente slovenistike in slavistike ter kakšen je bil pri tem strokovni izziv?

Sodelovala sem že pri vzpostavitvah študijskih programov na univerzah v Sloveniji, najintenzivneje v Mariboru, saj so na začetku potrebovali profesorje s habilitacijo, z nazivom. Še posebej, ko so ustanavljali drugo, tretjo stopnjo študija. Tudi na ljubljanski Filozofski fakulteti sem sodelovala, ko so začeli izvajati študijsko smer makedonščine. Kasneje sem v Mariboru sodelovala tudi pri izvedbi poučevanja makedonščine, ko je iz Pedagoške fakultete v Mariboru nastala Filozofska fakulteta. V Maribor je odšel moj sodelavec na Filološki fakulteti v Skopju in moj doktorant. Slovenščino je študiral kot drugi predmet, v Ljubljani je bil na študijskem gostovanju, tudi štipendist Ustanove patra Stanislava Škrabca. Takrat smo izkoristili vse možnosti, da je lahko prihajal v Slovenijo. V okviru študija v Skopju in številnih dodatnih projektov je pridobil dobro podlago. Nato so imeli v Mariboru potrebo, da odprejo lektorat makedonščine. Ponosna sem, ker sem sodelovala pri tem razvoju kot mentorica sodelavcu in pri kasnejši vzpostavitvi študija makedonistike, predavanjih in organizaciji študija. V Ljubljani sem večkrat gostovala, leta 2004, 2006, 2008, 2009, 2015 tudi na Pedagoški fakulteti ter leta 2004 in 2009 na Filozofski fakulteti v Mariboru. Z graško univerzo, z Inštitutom za slavistiko, pa smo v času, ko sem bila prodekanja na Filološki fakulteti v Skopju, podpisali sporazum o sodelovanju. Ko so prišli na obisk v Skopje, je bil v delegaciji tudi profesor Erich Prunč, s katerim sva se spoznala in videla večkrat v Sloveniji. Na začetku obiska se je začudil, da me vidi v okviru delegacije vodstva Filološke fakultete, saj je mislil, da delam v Sloveniji. V Gradcu sem večkrat predavala o makedonščini, posebej pa so prišli mnogi poslušat predavanja o primerjavah med južnoslovanskimi jeziki, slovenščino in makedonščino ter o prevajanju. Kasneje sem predavala tudi na slovenistiki v Gradcu, in sicer leta 2006, 2007 in 2010.

Leta 1996 ste na Filološki fakulteti v Skopju magistrirali na temo Funkcionalna obremenitev podedovanih slovanskih pripon za nomina agentis v makedonskem in slovenskem jeziku, leta 2001 je izšla tudi monografija *Funkcionalno optovarvanje na nasledenite slovenski sufiksi za nomina agentis vo makedonskiot i vo slovenečkiot jazik (so poseben osvrt na sufiksot *-tel' b vrz*

fonot na izofunkcionalnite sufiksi) (2001). Potem ste se zelo temeljito posvetili področju semantike in skladnje, natančneje členkom, in leta 2001 doktorirali na kontrastivno temo *Iz semantike in skladnje del slovenskih in makedonskih členkov*, v letu 2007 pa je izšla tudi znanstvena monografija *Od semantikata i sintaksata na del od slovenečkite i makedonskite partikuli* (2007), ki je zelo pomemben vir za vse jezikoslovce, študente. Študij te teme, ki je v slovenskem jezikoslovju šele kasneje dobila več raziskav, je zahteval odlično poznavanje slovenskega jezika in jezikoslovja, vaše delo je bilo pionirsko na tem področju.

Nazadnje sem imela gostujoče predavanje prav o tej temi. Pri pripravljanju doktorske disertacije sem sodelovala s profesorico Ado Vidovič Muha, ki je bila članica komisije za oceno doktorske disertacije in tudi recenzentka monografije. Temo sem predstavljala na predavanju na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete v Ljubljani leta 2009. Bilo je veliko zanimanja, tudi študenti so se zanimali za to temo. Predtem sem se pri magistrski nalogi odločila za temo iz besedotvorja, o katerem tudi za makedonščino ni bilo narejenih veliko raziskav. Obstaja sicer monografija iz besedotvorja, tema se mi je zdela zelo zanimiva in še vedno delam na tem področju. Sedaj imam v Skopju doktorantko, ki se ukvarja z besedotvorjem, somentorica sem tudi doktorantki na Univerzi na Primorskem. Takrat pa sem bila prva, ki sem delala na tem jezikoslovnem področju, na primerjalni temi med makedonščino in slovenščino. Celo leto sem najprej zbirala gradivo na Inštitutu za slovenski jezik na Akademiji in moram priznati, da sem imela toliko gradiva, da bi lahko takrat naredila doktorat ali celo dva. Potem ko sem pisala magistrsko nalogo, sem morala zožiti področje raziskovanja, zato sem izbrala to temo. Po opravljeni raziskavi sem se naveličala besedotvorja in ugotovila, da želim raziskovati drugo področje. Odločila sem se za članke, vendar sem morala posebej elaborirati svojo temo. V tistem času je bilo to zelo avantgardno, moram reči. Morala sem razlagati, da bi raziskovala članke s semantičnega in skladenjskega vidika in tako naprej. Moram priznati, da mi je celo hitreje šlo pri pisanju doktorske naloge, čeprav je bil velik izziv, ker sem imela zelo malo literature na voljo, malo nemške in angleške ter zelo malo makedonske in slovenske. Vendar sem zadovoljna, da sem to naredila, odprla možnosti tudi ostalim, in vidim, da zdaj prijavljajo te teme na znanstvene konference.

Kakšen pa je položaj slovenistike na univerzi v Skopju danes? Vsaka reakreditacija je zahteven proces, v času upada študentov na področjih humanistike, družboslovja, jezikoslovja se ovire ponavadi še zvišajo. Kako potekajo ti procesi pri vas v Skopju?

Za prvo vzpostavitev slovenistike je bil potreben habilitiran učitelj, kasneje je bil moj cilj, da bi dvignila raven slovenščine v smer bolj poglobljenega študija, in menim, da mi je uspelo. Leta 2003 je bil akreditiran triletni študijski program slovenskega jezika, se pravi slovenščina kot drugi diplomski študij, leta 2007 tudi štiriletni samostojni študijski program. Slovenski jezik se poučuje v okviru

ponujenih študijskih programov tudi na drugi stopnji študija, vključno s študijem konferenčnega tolmačenja, ter na tretji stopnji. V novi akreditaciji predvidevamo, da bo slovenščino možno študirati v osmih in šestih semestrih kot samostojni študij, v kombinaciji z drugim jezikom oziroma drugimi jeziki ter kot izbirni predmet. Slovenščina je del predmetov tudi na drugi stopnji jezikoslovnega študija ter doktorskega študija. Moj cilj vedno je bil razvijati slovenistiko, seznanjati študente z literaturo, jezikom, kulturo, prevajanjem in hkrati, da bi vse znanje lahko aplikativno uporabljali. V nekem obdobju sem zato učila tudi po 20 ur tedensko. Zato sedaj ne želim, da se program skrči, vendar skoraj vedno pride do zmanjševanja ur ob reorganizaciji, ker so že vnaprej postavljeni okviri za pripravo programov sedaj takšni, da se število ur zmanjšuje. Seveda se moramo prilagajati. Zanimivo je bilo slišati, ko sem se pogovarjala s profesorjem na Univerzi v Cambridgeu, da ima dva študenta in je zelo zadovoljen, da je tako, ker lahko z njima kakovostno dela. Tudi jaz se borim za to.

S svojimi študenti ste izjemni posredniki slovenske književnosti in kulture v Skopju ter tudi širše. Redno sodelujete z njimi pri projektih programa Slovenščina na tujih univerzah na Centru za slovenščino Svetovni dnevi – med drugim ste prevajali v makedonščino *Žepno slovenščino*, *Antologijo literature Ivana Cankarja* in slovenske dokumentarne filme. Študente vključujete v raziskovalno in prevajalsko delo. Kakšne so izkušnje s tem?

Zelo lepe izkušnje imam s tem. Sedaj sem v novi delovni skupini, ker so ti projekti odlična stvar, in upam, da bomo z njimi nadaljevali. S sodelovanjem v projektih študenti uporabljajo pridobljeno znanje, dobijo izkušnje, občutek, da nekam pripadajo, njihova imena so napisana na publikacijah. Redno pripravljamo tudi promocije, odlično sem vedno sodelovala tudi z veleposlaništvom Republike Slovenije v Skopju. Predzadnji veleposlanik Republike Slovenije je bil tudi avtor, pisatelj, z njim smo skupaj pripravljali predstavitve, nazadnje za *Antologijo literature Ivana Cankarja*, ki je nastala v okviru projekta Svetovni dnevi. Kot zanimivost lahko povem, da je profesor z naše fakultete zadnjo takšno promocijo vključil tudi v svojo biografijo ob upokojitvi. Vsekakor želimo s tem nadaljevati. Vesela sem tudi najinega dolgoletnega, zelo kakovostnega sodelovanja, čeprav sva daleč narazen, v Skopju in Ljubljani.

Ste tudi odlična književna prevajalka iz slovenščine v makedonščino, doslej ste prevedli kar osem romanov slovenske književnosti, med drugim dela avtorjev Vlada Žabota, Draga Jančarja, Maje Novak, tako ste posrednica slovenske književnosti v Severni Makedoniji. Slovensko književnost poznate tako s prevajalskega kot strokovnega vidika. Kakšen je vaš pogled na sodobno slovensko književnost in kakšna je recepcija slovenskih avtorjev v Severni Makedoniji?

Jezik živi s književnostjo, sta povezana, pri prevajanju književnosti gre po eni strani za uveljavljanje jezika in tudi, da bi povezali obe kulturi. Zaradi tega sem

se tudi sama lotila prevajanja. Ker predavam o načinih in strategijah prevajanja, skušam študentom še na ta način približati slovensko književnost. Preko prevajanja potekata učenje jezika in uporaba jezika. Predavam tako strokovni prevod kot tudi literarni prevod, predmet strokovnega prevoda je vključen tudi v novo akreditirane programe. Vedno sem rada brala literaturo, poznam jo, tudi slovensko, posebej sodobno slovensko književnost, in jo skušam predstaviti. Mislim, da se Makedonci zanimajo za slovensko književnost, zato so ti prevodi pomembni in potrebni. Name so se obrnile založbe, da bi prevajala, in čeprav je bilo časovno to zelo zahtevno, se mi je zdelo, da moram to narediti. Ob prevodih spoznaš, koliko znaš jezik, kako poznaš neko kulturo, potem pa je seveda tudi pomembno, da s prevodom omogočiš bralcem, da prevod sprejmejo. Izbor naredi založniška hiša, temu se moraš prilagoditi. Moram reči, da sem uživala, ko sem prevajala literaturo Vlada Žabota, ker je tudi moj prijatelj; takrat je bil predsednik Društva slovenskih pisateljev, jaz pa sem bila gostujoča profesorica na Forumu slovanskih kultur in sem imela možnost posvetiti se temu. Ko sem prevajala roman *Volčje noči*, je bila izziv v knjigi uporabljena religiozna terminologija, ki sem jo morala ustrezno prevesti. Potem sem prevajala roman Maje Novak *Karfanaum ali As killed*, v katerem je bila gradbeniška terminologija, sledil je nagrajeni roman Gabrijele Babnik *Sušna doba*. Ona je gostovala na mojem predavanju na Društvu slovenskih pisateljev leta 2015, ko smo prevod predstavljali, roman je bil izziv s skladišnega vidika. Prevedla sem tudi roman *Zvenenje v glavi* Draga Jančarja, po katerem je bil posnet tudi film, ki je bil del enega od projektov, Svetovni dnevi slovenske literature na filmu. Takrat smo skupaj s študenti prevajali podnapise filmov, promocijo pa sem naredila na Filološki fakulteti v Skopju. V kulturnem centru Spominska hiša Matere Terezije v Skopju leta 2016 sem predstavila vse štiri romane – Vlada Žabota, Draga Jančarja, Maje Novak in Gabrijele Babnik. Ta predstavitev je bila posebej odmevna, izjemna, nanjo je prišel celo makedonski igralec, ki je igral v filmu *Zvenenje v glavi*. Zdaj zaradi pandemije koronavirusa ti dogodki manjkajo. Založniki si prizadevajo, da bi se več romanov prevajalo, tudi s kulturnega vidika. Nazadnje sem iz slovenščine prevajala otroško slikanico, v načrtu je delo Andreja Blatnika.